

HANDLINGSPLAN INTERN KONTROLL 2023

Barn- och skolnämnden

Innehållsförteckning

Förvaltningens riskarbete.....	3
Risker.....	4
Kommungemensamma kontrollaktiviteter.....	6
Kontrollaktivitet: Hantering av externa intäkter	6
Kontrollaktivitet: Avtalshantering	6
Kontrollaktivitet: Kontinuitetsplanering för kritiska verksamheter och verksamhetssystem	7
Nämndens/Styrelsens kontrollaktiviteter.....	9
Kontrollaktivitet: Följa upp hur behörighet varierar mellan olika skolor och ämnen	9
Kontrollaktivitet: Hantering av bemanning vid ordinarie personals frånvaro.....	9
Framtid och utveckling	11

Förvaltningens riskarbete

Arbetet med intern kontroll inom barn- och skolförvaltningen samordnas och leds av verksamhetscontroller som sammanställer underlag och rapporter till barn- och skolnämnden samt sammankallar och leder förvaltningens arbetsgrupp kopplat till intern kontroll.

2023 års intern kontrollprocess har i stort följt samma process som föregående år. I genomförd riskidentifiering och värdering har rektorer engagerats, övergripande nyckelfunktioner och arbetsgrupp för intern kontroll har gemensamt diskuterat ytterligare risker samt gjort kompletterande värderingar, och de förtroendevalda har engagerats genom en workshop i oktober 2022 med sittande nämnd. Slutligt prioriteringsförslag har diskuterats i förvaltningens ledningsgrupp samt med barn- och skolnämndens presidium. De nämndspecifika risker som prioriterats bygger på risker som lyfts upp under pågående arbete och bedömts som viktiga.

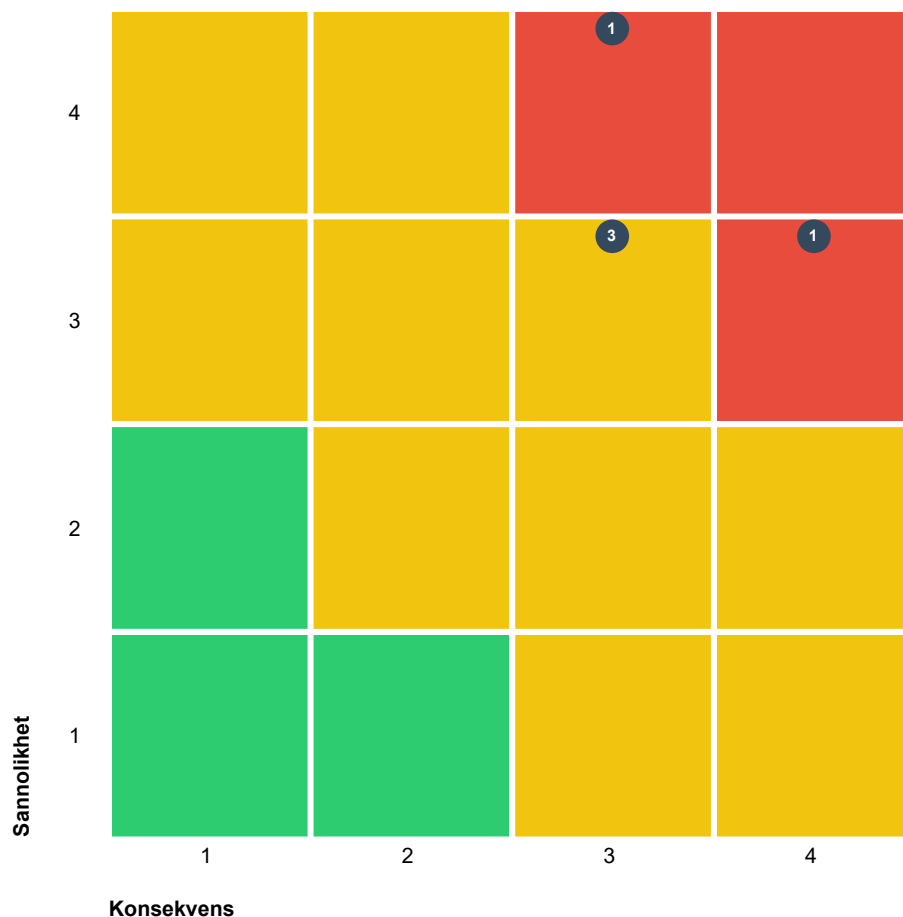
Utöver de tre kommungemensamma riskerna innehåller handlingsplanen följande två nämndspecifika risker för 2023, med tydliggjorda kontrollaktiviteter:

- (1) Risk för bristande undervisningskvalitet till följd av fåtal behöriga lärare med legitimation
- (2) Risk för ökad arbetsbelastning för ordinarie personal vid brist på vikarier vid frånvaro

Risk 2 i ovan punktlista föreslås ersätta den tidigare formuleringen som löd "*Risk för bristande tillgång till vikarier vid ordinarie personals frånvaro*" med motiveringen att den tidigare formulering snarare konstaterade ett faktum som råder både lokalt och nationellt gällande bristen på vikarier.

Risker

I riskmatrisen nedan presenteras nämndens/styrelsens risker avseende 2023, som identifierats vid riskanalys under våren 2022. Matrisen omfattar både kommungemensamma risker och sådana som identifierats av nämnden/styrelsen. Kommungemensamma risker hanteras av samtliga nämnder och styrelser och är märkta med "KF" i tabellen under matrisen.

2 Hög 3 Medel Totalt: 5

Hög
Medel
Låg

	Sannolikhet	Konsekvens
4	Sannolik(Den oönskade händelsen kommer sannolikt att inträffa och kan inträffa ofta)	Allvarlig (Felet får i princip inte inträffa eftersom konsekvensen för verksamheten kan vara stor)
3	Möjlig(Den oönskade händelsen kan sannolikt inträffa men bara ibland)	Kännbar (Uppfattas som besvärande för intressenter och verksamheten / del av verksamheten)
2	Mindre sannolik(Den oönskade händelsen skulle kunna inträffa vid något tillfälle)	Lindrig (uppfattas som liten av såväl intressenter som verksamheten/ del av verksamheten)
1	Osannolik(Den oönskade händelsen skulle endast kunna inträffa vid exceptionella förhållanden)	Försumbar (Obetydlig för de olika intressenterna och verksamheten / del av verksamheten)

Risk	Sannolikhet	Konsekvens	Riskvärde	Kontrollaktivitet
<p>Att kommunens flöden för att hantera och redovisa externa intäkter inte hanteras och kontrolleras systematiskt, vilket kan leda till ineffektiv och felaktig redovisning, förlorade intäkter och förtroendeskada.</p> <p>(Specifik kontroll) KF</p>	3. Möjlig	3.Kännbar	 9	Hantering av externa intäkter
<p>Risk att kommunen saknar samlad översikt över gällande avtal och dess innehåll vilket kan leda till stora kostnader, skadestånd och skada på Lunds kommuns varumärke.</p> <p>(Specifik kontroll) KF</p>	4. Sannolik	3.Kännbar	 12	Avtalshantering
<p>Risk att kommunen saknar ändamålsenliga kontinuitetsplaner för kritiska verksamheter och verksamhetssystem, vilket kan leda till stor negativ påverkan på kommunens leverans av insatser, kritiska funktioner och informationssäkerhet i händelse av att kommunens verksamhet drabbas av en allvarlig störning.</p> <p>(Specifik kontroll) KF</p>	3. Möjlig	4.Allvarlig	 12	Kontinuitetsplanering för kritiska verksamheter och verksamhetssystem
<p>Bristande undervisningskvalitet till följd av fåtal behöriga lärare med legitimation</p> <p>(Specifik kontroll) N</p>	3. Möjlig	3.Kännbar	 9	Följa upp hur behörighet varierar mellan olika skolor och ämnen
<p>Risk för ökad arbetsbelastning för ordinarie personal vid brist på vikarier vid frånvaro</p> <p>(Specifik kontroll) N</p>	3. Möjlig	3.Kännbar	 9	Hantering av bemanning vid ordinarie personals frånvaro

Kommungemensamma kontrollaktiviteter

I detta avsnitt presenteras de tre beslutade kommungemensamma kontrollaktiviteterna för 2023.

Kontrollaktivitet: Hantering av externa intäkter

Beskrivning av kontrollaktivitet

Lunds kommuns intäkter uppgår årligen till väsentliga belopp. En god intern kontroll i intäktsprocessen är viktig både för att säkra kommunens intäkter och säkerställa att debiterat pris är korrekt i förhållande till gällande riktlinjer.

En effektiv och kvalitetssäkrad hantering av intäktsflödet är beroende av såväl ett anpassat systemstöd som effektiva och väl utvalda kontrollpunkter genom hela hanteringen. Dessutom måste rutiner och arbetsprocesser vara väl kända och förankrade i organisationen.

Syftet med granskningen är att kartlägga hur kommunens flöden för externa intäkter, exempelvis att säkra intäkter via de stadsbidrag och bidrag kommunen har rätt till, ser ut och fungerar i respektive förvaltning/styrelse samt att säkra att det finns tillräcklig kontroll och uppföljning på området.

Frågeställningar

- Hur ser kommunens intäktsflöden för externa intäkter ut?
- Hur är väsentliga intäktsflöden för externa intäkter dokumenterade?
- Är redovisning av de externa intäkterna ändamålsenlig (kontering, periodisering)?
- Vilka manuella och automatiska kontroller och uppföljningar utförs i flödet för att säkra fullständighet och riktighet – finns en ändamålsenlig intern kontroll på plats?

Metod

Kartläggning

Kontrollaktivitet: Avtalshantering

Beskrivning av kontrollaktivitet

Lunds kommun ingår årligen en mängd avtal. Bristande kunskaper och kompetens rörande avtalshantering och redan ingångna avtal riskerar att medföra stora kostnader för en kommun. Andra konsekvenser kan också vara att kommunens förtroendekapital rubbas om kommunens intressen i avtalen inte efterlevs.

I syfte att säkra att avtal hanteras ändamålsenligt och enligt samma principer har Lunds kommun genomfört flera åtgärder de senaste åren. Området inköp och upphandling av varor och tjänster har centraliserats till upphandlingsenheten sedan april 2021 och har inneburit ett professionaliserande av kommunens inköpsarbete, med målet att sänka kostnaderna för inköp. Flera nya stödinsatser till förvaltningar och styrelser har införts, i syfte att öka hela organisationens kompetens på området.

I kommunens inköps- och upphandlingspolicy framgår att inköpsverksamheten ska organiseras på ett effektivt sätt så att inköpsarbetet kan utföras rationellt. I Lunds kommuns gemensamma avtalskatalog samlas kommunens övergripande ramavtal samt förvaltningsspecifika avtal. Alla genomförda upphandlingar i kommunen ska rapporteras in i kommunens avtalskatalog (varor och tjänster, entreprenader och direktupphandlingar).

Syftet med granskningen är att granska förvaltningarnas processer och arbetssätt för att hantera avtal. En granskning av hantering av befintliga avtal ingår också i kontrollaktiviteten, i syfte att säkra att dessa är rapporterade på korrekt vis till kommunens centrala avtalskatalog. Vidare syftar granskningen till att kontrollera att kunskaper och stöd för denna hantering är tillräcklig.

Frågeställningar

- Hur hanteras gällande avtal i respektive förvaltning/styrelse?
- Är gällande avtal korrekt rapporterade i förhållande till kommunens avtalskatalog?
- Hur ser kunskaper/kompetens rörande avtalshantering i organisationen?
- Hur ser förutsättningarna i form av exempelvis systemstöd, anvisningar, säkrande av kompetens gällande avtalshantering ut?

Metod

Kartläggning
Inventering

Kontrollaktivitet: Kontinuitetsplanering för kritiska verksamheter och verksamhetssystem

Beskrivning av kontrollaktivitet

Oavsett vilken större kris som inträffar ska kommunen ha en grundläggande krisberedskap för att kunna hantera händelsen. Kravet på beredskap finns reglerat i lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och vid höjd beredskap (LEH).

Lunds kommuns krisberedskapsarbete utgår från en så kallad risk- och sårbarhetsanalys (RSA), vilken ska tas fram det första året i ny mandatperiod. RSA:n utgör grunden i allt beredskapsarbete – här identifieras vad kommunen gör, vilka kritiska beroenden som finns, vilka risker vi kan utsättas för och vilka sårbarheter som finns i vårt arbete. Ett led i arbetet med RSA:n är att ta fram kontinuitetsplaner för identifierade kritiska beroenden. Ett viktigt kritiskt beroende som är identifierat är de digitala verksamhetssystemen, som är en del av kommunens IT-basinfrastruktur.

Kommunens IT-basinfrastruktur hanterar stora mängder data, som inte sällan är av känslig och sekretessklassad karaktär. Stora delar av den kommunala servicen är beroende av dess funktionalitet, både internt via exempelvis e-posthantering, verksamhetsstöd för dokumentation och journalföring liksom program för ekonomiska transaktioner och ärendehantering. Men även externt i servicen gentemot medborgare i form av exempelvis informationskanaler via hemsidan liksom olika sorters e-tjänster för

ansökningar och anmälningar till kommunen.

Syftet med granskningen är att kontrollera att kritiska verksamheter är identifierade samt att det finns upprättade kontinuitetsplaner för kritiska verksamhetssystem utifrån förvaltningarnas IT-kontinuitetsarbete. Planerna ska vara aktuella, ändamålsenliga och kända inom förvaltningen/styrelsen.

Frågeställningar

- Är kritiska verksamheter identifierade?
- Finns upprättade kontinuitetsplaner för kritiska verksamhetssystem?

Metod

Kartläggning

Nämndens/Styrelsens kontrollaktiviteter

Kontrollaktivitet: Följa upp hur behörighet varierar mellan olika skolor och ämnen

Beskrivning av kontrollaktivitet

Det är brist på tillgång till behöriga lärare i grundskolans samtliga årskurser. Detta gäller såväl i Lunds kommun som regionalt och nationellt. Den bristande tillgången på lärare riskerar att leda till försämrad undervisningskvalitet vilket försvårar elevernas möjligheter att nå skolans mål.

Kontrollaktiviteten syftar till att granska hur behörigheten bland lärarna i Lunds kommun ser ut. Kontrollen syftar till att granska såväl kommunövergripande mönster som fördelning av behörig personal inom förvaltningen mellan olika skolor och ämnen. Kontrollen syftar avslutningsvis till att implementera system som underlättar framtida analys.

Kontrollaktiviteten avser grundskollärares behörigheter. Kontrollen kommer genomföras vid ett eller ett par tillfällen under 2023.

Frågeställningar

1. Hur stor andel av de tjänstgörande lärarna per skola och ämne saknar behörighet i ämnet?
2. Är det möjligt att organisera lärare inom skola/utbildningsområde så att färre elever undervisas av obehöriga lärare?

Metod

Utdata från system

Kontrollaktivitet: Hantering av bemanning vid ordinarie personals frånvaro

Beskrivning av kontrollaktivitet

Tillgången till ordinarie personal är en viktig kvalitetsfaktor för att kunna bibehålla kontinuiteten och tryggheten för barn och elever i våra verksamheter. Frånvaro bland kritiska yrkeskategorier i kombination med upplevd brist på timavlönade vid tillsättning av vikariat eller särskild visstidsanställning bidrar till diskontinuitet, otrygghet och ökad arbetsbelastning. En kritisk personalsituation leder i förlängningen till svårigheter att genomföra uppdraget.

Rekrytering och tillsättning av kortare (timavlönade) och längre (månadsavlönade) visstidsanställda anställningar skiljer sig åt mellan förskola, lokal & måltid och grundskola. Bemanningsenheten inom barn- och skolförvaltningen serverar förskola och lokal & måltid i både rekrytering och tillsättning av visstidsanställda, medan grundskolan genomför det i egen regi.

Både vid planerad och oplanerad frånvaro av ordinarie personal kan verksamhetens behov behöva ses över för att kunna avgöra i vilken grad det är behov av att tillsätta

frånvaron. Därefter kontaktas Bemanningenheten eller de visstidsanställda direkt, beroende på verksamhet, för tillsättning av visstidsanställning.

Kontrollaktiviteten syftar till att kontrollera hur stor andel av efterfrågat visstidsbehov av timavlönade som tillsätts, samt hur ser interna rutiner ut och hur fungerar dessa i våra verksamheter vid daglig bemanning och anskaffning av timavlönade.

Frågeställningar

Hur stor andel av visstidsbehovet tillsätts med timavlönade?

Hur stor andel av visstidsbehovet tillsätts ej?

Hur ser interna rutiner ut i våra verksamheter vid daglig bemanning och anskaffning av visstidsanställda, främst timavlönade?

Metod

Enkät

Utdata från system

Framtid och utveckling

Internkontrollarbetet bör under året fortsätta att utvecklas i delar för att skapa ytterligare förståelse och förbättrad delaktighet i arbetet.

En del handlar fortsatt om att hålla i ambitionen att i möjligast mån genomföra beslutade kontrollaktiviteter *utspritt* över året. Detta möjliggör i sin tur för förbättrad uppföljning och information, detta som följd av att alla delar inte fokuseras samtidigt utan specifika områden tillåts få utrymme. Ambitionen realiserades till stor del under 2022 men kan förbättras ytterligare. Vidare kan nämnden då informeras *löpande* om pågående arbete samt eventuella åtgärder som sätts in vid konstaterade brister (bland annat genom delårsrapporter), vilket även bidrar till ökad transparens i arbete. I sammanhanget bör därför även förvaltningens intern kontroll-representanter verka för att de kommungemensamma kontrollaktiviteterna genomförs under första halvåret och ej enbart under hösten. Vidare bör förvaltningens ledningsgrupp framåt engageras tidigare i processen, i synnerhet under hösten då riskidentifiering och värdering initieras, för att skapa bättre förståelse för identifierade riskområden och prioriteringar som kan behöva göras inför nästkommande år.

Arbetet i förvaltningens övergripande internkontroll-grupp bör likaså fortsätta att stärkas. Med en övergripande internkontroll-grupp, bestående av funktioner knutna till olika övergripande verksamhetsområden och processer, skapas en bredare delaktighet och ett breddat ansvarstagande för intern styrning och kontroll. Genom att gruppen formaliseras ytterligare, exempelvis genom regelbundna möten, skapas även bättre förutsättningar för att löpande under året identifiera och fånga upp potentiella risker och därigenom undvika att arbetet blir allt för statiskt under hösten.